

Univerzita Karlova v Praze

Fakulta sociálních věd

Institut politologických studií

**Projekt diplomové práce na téma Vliv vyhlídek na vstup do EU na
demokratizační proces v Rumunsku po roce 1989**

Autor: Petr Kasper

Obor a ročník: Politologie, 1. ročník magisterského studia

Akademický rok: 2013/2014

Vedoucí práce: PhDr. Josef Mlejnek Ph.D.

Vymezení tématu

Práce se bude zabývat demokratizačními procesy v Rumunsku od pádu komunismu v roce 1989 do vstupu této země do Evropské unie v roce 2007. Zejména se zaměří na vliv, který měla možnost vstupu do EU a vyjednávání o něm na posílení demokracie v Rumunsku, a to zejména v přístupu k menšinám. Tuto skutečnost se práce pokusí ilustrovat na proměně přístupu k těmto menšinám a na revizi rumunské ústavy, která proběhla v roce 2003 s cílem umožnit zemi vstup do EU. Další oblastí studia pak bude postupné vytěsňování extremistických politických stran z veřejného prostoru, zvláště pak jejich úpadek coby možného partnera ostatních stran na vládní úrovni.

Kontext

Po pádu komunistického režimu v Rumunsku se objevil na scéně nacionalismus jako protipól pokračování demokratizace. Extremistické strany nepřátelské k menšinám dokázaly získat významnou lidovou podporu i silný vliv na chod státu. To bylo nepřijatelné, měla-li se země postupně začlenit do struktur Evropské unie. Tento vstup byl podmíněn například rovným přístupem k menšinám, který byl v přímém kontrastu s programem nacionalistických extremistů. Práce bude sledovat vývoj tohoto trendu, oslabování nacionalismu a zlepšující se postavení menšin před vidinou možnosti začlenění se do evropské integrace.

Zdůvodnění výběru a významu tématu

Pro toto téma jsem se rozhodl, protože ve své bakalářské práci jsem se zabýval pádem komunismu v Rumunsku a tento proces mne zaujal, rozhodl jsem se proto pokračovat ve studiu rumunské demokracie, kterou po pádu komunismu nebylo možné ani zdaleka označit za konsolidovanou. Myslím si též, že bude přínosné prostudovat vliv možnosti vstupu do EU na demokratizační proces v tomto postkomunistickém státě a dojít k závěrům o jeho významu. V případě, že data budou mluvit velmi silně ve prospěch tohoto vlivu, bude možné učinit obecnější závěr ohledně demokratizačního vlivu Unie na státy usilující o přijetí s ne zcela konsolidovanou demokracií. Potvrzení či vyvrácení hypotézy o demokratizačním významu možnosti přístupu k EU přispívá v rámci politologie k podobným výzkumům prováděným na případech jiných států a působení soft power EU na procesy v nich.

Cíle práce

Práce se pokusí objasnit, jak silný vliv na upevnění demokracie mezi lety 1989 a 2007 v Rumunsku skutečně měla možnost vstupu do EU. Výzkumné otázky tedy budou: „Napomohla možnost vstupu do EU postavení menšin v Rumunsku?“ „Oslabila tato možnost extremistické strany v Rumunsku?“ a shrnující „Pomohla možnost vstupu do EU konsolidaci demokracie v Rumunsku?“ Odpovědi na tyto otázky by měly osvětlit význam procesu vstupu do EU na demokratizaci či konsolidaci demokracie v Rumunsku.

Předpokládaná metoda zpracování

Práce bude případovou studií zabývající se deskripcí procesů, na nichž lze sledovat průběh konsolidace demokracie. Zejména se bude zabývat proměnou vlivu extremistických stran, vývoji v postavení menšin, a sice ve spojitosti s průběhem procesu přístupu do EU.

Hypotéza

Předpokládaným zjištěním této práce je, že vidina vstupu do EU skutečně napomohla demokratizaci Rumunska v daném období, stejně jako postavení menšin a zároveň oslabila postavení extremistických stran.

Zhodnocení dosavadní literatury

Práce bude zejména vycházet z primárních zdrojů (smlouvy mezi EU a Rumunskem, jednání EU o přístupu Rumunska). Určitým omezením v tomto směru bude moje neznalost rumunštiny, což by mohlo vést k omezenému přístupu ke zdrojům, např. zápisům z jednání rumunské vlády či parlamentu. Přesto dokumenty, jež byly přeloženy do angličtiny, budou důležitými zdroji. Mezi další primární zdroje budou patřit programová prohlášení stran, kterými se v práci budu zabývat. Důležitým primárním zdrojem bude i přístupová smlouva Rumunska a EU.

Demokratizací Rumunska se v minulosti zabývalo již mnoho autorů. Například S. Roper se zabývá pádem komunismu a následným vývojem v zemi. Z českých autorů se Rumunsku věnoval např. M. Tejchman, jenž se soustředil na situaci za komunismu, jeho pád a postavu N. Ceausesca.

Další spektrum zdrojů, z nichž budu ve své práci vycházet, představují autoři, již se zabývají studiem teorie demokratizace. Mezi autory, jejichž práce budu využívat, patří zejména A. Przeworski či J. Linz a A. Stepan, kteří se zabývají rozvojem těchto teoretických přístupů k demokratizaci.

V neposlední řadě budou nezbytná díla autorů, kteří se soustředí na interakci Rumunska a EU – např. T. Gallagher. A značný vhled poskytnou i autoři, kteří podávají svědectví o vývoji na rumunské politické scéně po roce 1989, jako např. bývalý rumunský prezident I. Iliescu či R. Cinpoș. L. Stan a L. Turcescu ve své knize poskytují vhled do vlivu náboženství na rumunskou politiku po roce 1989.

Předpokládaná osnova

- 1) Úvod – teoretické vymezení, metody
- 2) Menšiny v Rumunsku
- 3) Proměna postavení menšin
- 4) Extremistické strany v Rumunsku
- 5) Proměna postavení extremistů v Rumunsku
- 6) Hlavní vlivy způsobující obě proměny
- 7) Závěr

Předpokládaná náplň práce

Hlavní náplní práce bude posouzení role možného vstupu Rumunska do EU na demokratizační proces. Práce se pokusí zhodnotit, zda tato vyhlídka demokratizační proces po roce 1989 nějakým způsobem ovlivnila. Zhodnocení proběhne zejména na proměně vztahu k menšinám a ke spolupráci s extremistickými politickými stranami na vládní úrovni.

Předpokládaná náplň práce anglicky

Main subject of this thesis will be the role of possible EU membership earning by Romania. The paper will try to assess whether this possibility affected the democratization process after 1989 year in some way. Assessment will consider the changing relationship to minorities and to extremist political parties.

Klíčová slova

Rumunsko, demokratizace, EU, menšina

Klíčová slova anglicky

Romania, democratization, EU, minority

Literatura

CINPOEȘ, Radu. Nationalism and identity in Romania: a history of extreme politics from the birth of the state to EU accession. London: Tauris Academic Studies, 2010, xii, 256 s. ISBN 978-1-84885-166-5.

CIOBANU, Monica. Romania's travails with democracy and accession to the European Union. *Europe-Asia Studies*. 2007, vol. 59, issue 8, s. 1429-1450. DOI: 10.1080/09668130701655242. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09668130701655242>

DURMAN, Karel. Útěk od praporů: Kreml a krize impéria 1964-1991. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1998, 531 s. ISBN 80-7184-672-4.

GALLAGHER, Tom. Romania and the European Union: how the weak vanquished the strong [online]. Manchester, U.K.: Manchester University Press, c2009, x, 278 p. ISBN 0719077435.

GALLAGHER, Tom. Theft of a nation: Romania since communism. London: Hurst & Co., c2005, xxiii, 428 s. ISBN 1-85065-717-3.

ILIESCU, Ion. Romania at the moment of truth. Paris: Editions Henri Berger, c1994, 271 s. ISBN 2-9508147-2-7.

LINZ, J. J. a Alfred STEPAN, A.: Problems of democratic transition and consolidation: Southern Europe, South America, and Post-Communist Europe, The Johns Hopkins University Press, Baltimore, London, 1996

MCINTOSH, Mary E., Martha Abele Mac IVER, Daniel G. ABELE a David B. NOLLE. Minority Rights and Majority Rule: Ethnic Tolerance in Romania and Bulgaria. *Social Forces*. 1995, vol. 73, issue 3, s. 939-. DOI: 10.2307/2580553. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2580553?origin=crossref>

Monitoring the EU accession process: corruption and anti-corruption policy. Budapest: Open Society Institute, 2002, 621 s. ISBN 1-891385-22-4.

PRZEWORSKI, Adam: Democracy and the market: political and economic reforms in Eastern Europe and Latin America, Cambridge University Press, Cambridge; New York; Melbourne 1991, 1995

ROPER, Steven D. Romania: the unfinished revolution. Vyd. 1. Abingdon: Marston, 2000, xiv, 146 p. Postcommunist states and nations, v. 8. ISBN 0-203-69507-0.

STAN, Lavinia a Lucian TURCESCU. Religion and politics in post-communist Romania. Oxford: Oxford University Press, 2007, xvi, 270 s. ISBN 978-0-19-530853-2.

TANCHEV, Evgeni, Martin BELOV, Cristian IONESCU, Constantijn A KORTMANN, Joseph FLEUREN a Wim VOERMANS. Constitutional law of 2 EU member states: Bulgaria and Romania : the 2007 enlargement. Deventer, The Netherlands: Kluwer, 2008, XI, 102, 106 s. ISBN 978-90-411-2781-5.

V AŠÍČKOVÁ, Gita. Mluvme o Evropě!: Let's talk about Europe!. Praha: Asociace pro mezinárodní otázky, c2007, 31, 32 s. ISBN 978-80-87092-06-4.

Zdroje

Act concerning the conditions of accession of the Republic of Bulgaria and Romania and the adjustments to the Treaties on which the European Union is founded; Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ:L:2005:157:TOC>

Protocol concerning the conditions and arrangements for admission of the Republic of Bulgaria and Romania to the European Union; Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ:L:2005:157:TOC>

Smlouva mezi členskými státy Evropské unie a republikami Bulharsko a Rumunsko o vstupu republik Bulharsko a Rumunsko do Evropské unie; Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=OJ:L:2005:157:TOC>